

INDSATSPLAN FOR BEKÆMPELSE AF KÆMPE-BJØRNEKLO I SVENDBORG KOMMUNE 2026 -2035

Svendborg
Kommune

Indsatsplan

Indsatsplanen fastsætter bestemmelser for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo i Svendborg Kommune. Indsatsplan er gældende fra år 2026 til 2035. Indsatsplanen vil i denne periode blive taget op til revision, hvis det vurderes at være nødvendigt.

Svendborg kommune har vedtaget denne indsatsplan for at bekæmpe kæmpe-bjørneklo i Kommunen. Både offentlige og private ejere samt brugere er forpligtet til at bekæmpe forekomster af kæmpe-bjørneklo.

Formål

Kæmpe-bjørneklo er en invasiv planteart, der ikke er hjemmehørende i Danmark og derfor skal bekæmpes. Planten udgør en trussel mod den danske natur, da dens store blade skygger for andre planter og fortrænger det naturlige hjemmehørende plante- og dyreliv. Kæmpe-bjørneklo kan trives i næsten alle naturtyper og spreder sig meget hurtigt, da hver plante kan producere tusindvis af frø.

Formålet med indsatsplanen er, at bekæmpelsen af kæmpe-bjørneklo skal medføre, at den enkelte plante inden for indsatsområdet dør, og bestandene udryddes. Bekæmpelsen skal udføres, så den enkelte plante på intet tidspunkt i indsatsperioden reproducerer sig selv, og spreder frø.

Indsatsområde

Indsatsområdet omfatter hele Svendborg Kommunes geografiske område, både på private og offentlige arealer.

Lovgrundlag

Indsatsplanen er udarbejdet på grundlag af bekendtgørelse nr. 842 af 23/06/2017 om bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo.

Bekendtgørelsen giver kommunen mulighed for at vedtage en indsatsplan for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo på private og offentlige arealer. Når der foreligger en vedtaget offentliggjort indsatsplan, har ejere og brugere af arealer indenfor indsatsområdet pligt til, at bekæmpe kæmpe-bjørneklo i overensstemmelse med indsatsplan.

Pligt til bekæmpelse

Med den vedtagne og offentliggjorte indsatsplan har ejere og brugere af arealer i Svendborg Kommune pligt til at bekæmpe kæmpe-bjørneklo i overensstemmelse med indsatsplanens bestemmelser. Bekæmpelsen skal være effektiv og skal gennemføres, så der ikke sker yderligere spredning af planten i indsatsperioden.

Brugere eller ejere med konstaterede forekomster af kæmpe-bjørneklo vil modtage indsatsplanen samt et informationsbrev, hvor kommunen gør opmærksom på bekæmpelsespligten.

Svendborg Kommune fører tilsyn med overholdelse af indsatsplanen og tidsfristerne for bekæmpelse. Svendborg Kommune har efter §13, stk. 2, i lov om drift af landbrugsjorder, til enhver tid mod behørig legitimation, adgang til arealer omfattet af indsatsplanen med henblik på kontrol eller bekæmpelse.

Hvis en ejer eller bruger, som er forpligtet til at foretage bekæmpelse, ikke overholder indsatsplanen, kan Svendborg Kommune påbyde ejer eller bruger at foretage bekæmpelse. Der gives en frist på ikke under 14 dage til at få foretaget bekæmpelsen. Af påbuddet vil det fremgå, hvornår kommunen vil foretage kontrol af, om påbuddet er efterkommet. Hvis påbuddet ikke efterkommes, kan kommunen lade bekæmpelse foretage på ejers eller bruges regning.

Tidsfrister for bekæmpelse

Kæmpe-bjørneklo skal bekæmpes i hele vækstperioden, og underordnet metode til bekæmpelse, skal den følges op flere gange i løbet af perioden.

Kæmpe-bjørneklo skal på voksestederne bekæmpes senest 1. maj, og genvækst bekæmpes senest 15. juni og 15. august, således ingen planter sætter spiredygtige frø.

Bekæmpelsesfrister:

1. bekæmpelse seneste 1. maj
2. bekæmpelse seneste 15. juni
3. bekæmpelse seneste d. 15. august

Klage

Svendborg Kommunes afgørelser, i henhold til Bekendtgørelsen om bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo og bestemmelserne i denne indsatsplan, kan påklages til Miljøstyrelsen.

Klagen skal indgives inden 4 uger fra datoen for modtagelsen af afgørelsen til Svendborg Kommune, som videresender klagen til Miljøstyrelsen med kommunes bemærkninger til sagen.

Klagen skal sendes til kommunen enten via e-mail:

ti@svendborg.dk

eller via adressen:

Svendborg Kommune
Trafik og Infrastruktur
Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge

Landbrug og Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet er ved deres hovedorganisationer klageberettigede. Miljøstyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrative myndighed.

Bemærk at klage over påbud om bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo ikke har opsættende virkning. Det vil sige, at en klage ikke fritager klageren for at overholde påbuddet indtil der træffes afgørelse.

Kæmpe-bjørnekloens biologi

Kæmpe-bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*) er en toårig skærmplante, som typisk bliver 2-3 meter høj, men i nogle tilfælde kan blive op til 4 meter. Plantens stængel kan blive 5-10 cm i diameter, er furede og behåret og kan variere mellem plettede og ensfarvet rødviolette. Bladene udvikler sig fra runde til mere takkede, til at være fligede og stærkt takkede når de er fuldt udviklede. Blomsterne er hvide og sidder i store skærme. Skærmene kan blive op til 50 cm brede med 50-150 grene, hvor der kan være mere end 80.000 blomster på en enkelt plante.

Kæmpe-bjørneklo blomstrer typisk fra juni til august og blomster i sit andet leveår, hvorefter den dør. Fra juli danner planten frø og sætter i gennemsnit omkring 20.000 frø. Planten reproducerer sig selv udelukkende ved at sprede frø. Planten forekommer hyppigst på fugtige voksesteder som moser, enge og langs åer, men kan også vokse på mere tørre bundforhold som overdrev eller industrigrunde.

Forvekslingsmuligheder

Kæmpe-bjørneklo kan forveksles med en række arter og især de to andre ikke-hjemmehørende arter af bjørneklo, rundlobet bjørneklo (*Heracleum sosnowskyi*) og hårdfrugt bjørneklo (*Heracleum Persicum*).

Derudover kan kæmpe-bjørneklo forveksles med arter som strand-kvan, pastinak og angelik samt de hjemmehørende arter af bjørneklo, almindelig bjørneklo (*Heracleum sphondylium*) og grønblomstret bjørneklo (*Heracleum sibiricum*).

Beskyt dig selv

Kæmpe-bjørneklo er giftig for mennesker, da plantens saft indeholder fototoksiske stoffer, som kan forårsage alvorlige hudreaktioner ved kontakt med huden. Det er derfor vigtigt at undgå direkte hudkontakt med planten, særlig i forbindelse med bekæmpelse.

Plantens saft gør huden meget overfølsom over for sollys. Hvis hud der har været i kontakt med saften, udsættes for sollys, kan der opstå alvorlige forbrændinger. Hudreaktionerne kan medføre langvarig øget følsomhed over for sollys, i nogle tilfælde i flere år. Da kontakt med plantesaften ikke medfører umiddelbar svie eller smerte, er det vigtigt at være særlig opmærksom på korrekt beskyttelse.

Ved bekæmpelse bør hele kroppen dækkes med beskyttende tøj og handsker, gerne fremstillet af syntetiske, vandafvisende materialer. Hvis planten slås eller håndteres mekanisk, bør ansigtet beskyttes med visir eller beskyttelsesbriller. Ved aftagning af handsker skal der udvises forsigtighed for at undgå hudkontakt. Udsatte hudområder (fx ansigt, hals, hænder og underarme) bør vaskes ved hver pause. Bekæmpelse bør så vidt mulig udføres tidligt eller sent på dagen, hvor solens intensitet er lavere.

Ved kontakt med plantesaft skal det berørte hudområde hurtigst muligt, og senest inden for 20 minutter, vaskes grundigt med vand og sæbe. Herefter skal huden beskyttes mod sollys i minimum 48 timer.

Ved kraftige reaktioner eller ved tvivl bør der rettes henvendelse til læge. Kontakt eventuelt Giftlinjen på telefon 82 12 12 12.

Bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo

Bekæmpelsen skal udføres på en sådan måde, at den enkelte plante ikke reproducere sig selv ved frøspredning.

Den mest effektive bekæmpelse sker tidligt på sæsonen, hvor planterne på dette tidspunkt kan være nemmere at opdage, og hvor bekæmpelsen er mindre anstrengende grundet køligere temperaturer og plantens mindre størrelse. Ved vedvarende bekæmpelse finder man oversete samt nye planter, som også skal bekæmpes.

Valg af metode bekæmpelse

Der findes flere metoder til bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo og indsatsen kræver ofte en kombination af flere metoder.

Uanset hvilke metoder der anvendes, er det vigtigt at føre løbende kontrol og foretage opfølgning flere gange i løbet af vækstsæsonen. Opfølgning efter bekæmpelse, typisk 2-3 uger efter indsats foretaget i foråret og den tidlige sommer, er særligt vigtig. Derudover er det afgørende, at bekæmpelsen følges op over flere år, da der kan forekomme spiredygtige frø i jorden i mange år.

For at vælge de mest hensigtsmæssige bekæmpelsesmetoder er det nødvendigt at vurdere bestandens størrelse, udbredelse og tilgængelighed. Nedenstående skema, viser en oversigt over de metoder, Svendborg Kommune anbefaler til anvendelse af bekæmpelse. Metoderne er anbefalet ud fra antallet af kæmpe-bjørneklo i bestanden.

Bestandens antal:	Bekæmpelsesmetoder:
Enkelte planter og små bestande (<20 stk.)	Rodstikning Skærmkapning
Spredte eller mellemstore bestand (20-150 stk.)	Rodstikning Skærmkapning Afgræsning Slåning
Store bestande (>150 stk.)	Skærmkapning Afgræsning Slåning Afdækning Sprøjtning

Inden bekæmpelse påbegyndes, skal man være opmærksom på, om de pågældende arealer kan være beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. I så fald kan visse metoder kræve dispensation fra kommunen. Der gælder desuden særlige regler for braklagte marker omfattet af driftsbetingede støtteordninger samt for vandløbsbræmmer langs vandløb, hvor visse metoder ikke er tilladte.

Er du i tvivl om, hvorvidt en metode må anvendes på dine arealer, er du velkommen til at kontakte Svendborg Kommune på natur@svendborg.dk.

For yderligere information om bekæmpelsesmetoder, deres anvendelse samt andre mulige metoder, kan du læse mere på hjemmesiden hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Det er vigtigt at bortskaffe planten til forbrænding, især blomsterskærmene, så frø ikke spredes fra skærmene. Planterne kan afleveres på genbrugsstationer i klare plastsække som småt restaffald.

Vejledning af metoder til bekæmpelse

Rodstikning

Rodstikning med en skarp spade er en meget effektiv bekæmpelsesmetode, når den udføres systematisk.

Plantens rod skal skæres over under vækstpunktet, som er placeret der, hvor bladene udspringer. Vækstpunktet ligger typisk 0-2 cm under jordoverfladen, og det er derfor som regel tilstrækkeligt at rodstikke planten i en dybde på 2-3 cm. De afskårne plantedele trækkes op af jorden og placeres et sted uden jordkontakt, så de tørrer ud. Det er vigtigt at fjerne eventuelle blomsterskærme og bortskaf dem til forbrænding. Metoden kan anvendes gennem hele vækstsæsonen. Området bør genbesøges efter 3-4 uger første rodstikning og herefter løbende over vækstsæsonen.

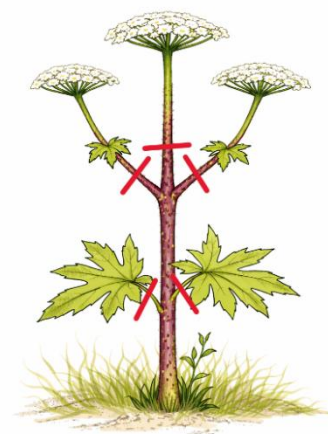

Billedet er AI genereret

Skærmapning

Skærmapning kan anvendes fra det tidspunkt, hvor planten begynder at blomstre, med det formål at hindre frøsætning. Ofte vil planten danne nye blomsterskærme, som derfor skal kappes igen efter 2-3 uger.

Skærmapning skal altid ske, inden frøene bliver modne, og kan udføres med en skarp le eller machete. Det er vigtigt at overvåge bestandene frem til midten af september, da planten kan danne såkaldte panikskud med nye blomster og yderligere frøproduktion. Skærmapning anbefales sjældent som eneste bekæmpelsesmetode, men bør indgå som led i en kombineret indsats. Metoden kan anvendes i alle bestande, og indtil at sidste plante har blomstret. Bestande skal genbesøges med intervaller på 2-3 uger.

Billedet er AI genereret

Slåning

Slåning kan udføres enten maskinelt eller manuelt. Metoden medfører ikke i sig selv, at planten dør, da kæmpe-bjørneklo kan overleve gentagen slåning.

Effekten af slåning er, at gentagen fjernelse af plantens overjordiske dele kan udsulte planten og forhindre blomstring og frøsætning. Ved hyppig slåning hindres opbygning af næring i roden, hvilket over tid kan svække planten og i nogle tilfælde medføre, at den dør.

Manuel slåning med le kan hæmme plantens vækst, men kræver typisk mindst 6 årlige slåninger for at have tilstrækkeligt effekt. Samtidig kan slåning af større planter give øget lys til mindre planter, hvilket kan medføre en tættere bestand. Metoden bør derfor anvendes med forsigtighed og primært i kombination med andre bekæmpelsesmetoder.

Mekanisk slåning kan være en effektiv metode ved større bestande. Metoden kan dog også bidrage til at opretholde eller sprede bestanden. Hvis slåningen udføres med for lange intervaller, kan blomstrende planter nå at sætte frø, som efterfølgende kan spredes med maskiner på det slåede areal, hvilket kan vanskeliggøre udryddelse af bestanden. Metoden egner sig bedst til større bestande på kørefast terræn uden tæt bevoksning af træer og buske.

Hvor det er muligt, anbefales manuel bekæmpelse, da maskinel slåning kan medføre dannelse af såkaldte panikblomster og dermed øge risikoen for frøspredning. Slåning kan anvendes fra april til oktober, og bør gentages med intervaller på 3-4 uger gennem hele vækstsæsonen.

Afdækning

Afdækning kan være en meget effektiv bekæmpelsesmetode ved velafgrænsede bestande. Afdækning kan ske med presenning, ukrudtsdug eller UV-uigennemtrængeligt plast. Det er afgørende, at hele bestanden dækkes fuldstændigt, og at området løbende tilses for at sikre, at dækningen ikke forskydes af vind, eller at planter vokser op gennem materialet. I perioder med høj solindstråling kan alle planter under afdækningen dø inden for 3-4 måneder.

Metoden kan anvendes i alle bestande på åben bund, og kan anvendes fra april til august. Besøg jævnligt, og især efter blæsende eller voldsomt vejr.

Afgræsning

Afgræsning er en effektiv metode ved store forekomster og i utilgængeligt terræn. Får er specielt egnede, da de foretrækker planten frem for græs, hvilket ikke er tilfældet for kvæg og heste. Hvis får sættes ud i april i stort antal, vil de kunne æde de fremspirende skud i takt med de dukker op, og planten vil kunne blive udryddet på få år. Ved store og tætte bestande anbefales et højt græsningstryk i foråret (20-30 får pr. ha), som kan sænkes i slutningen af juni (5-10 får pr. ha), når planten er blevet svækket. Det er vigtigt at sørge for at fjerne planter uden for hegn manuelt.

Kemisk bekæmpelse

Hvis pesticider anvendes, anbefales det at starte tidligt om foråret, hvor planterne er små, og hvor det er muligt at få adgang til hele bestanden. Det anbefales, at planterne ikke er mere end 20-25 cm høje ved behandling. Hvis planterne er over knæhøjde, kan brug af åndedrætsværn være påkrævet.

Det kan være nødvendigt at foretage endnu en behandling inden udgangen af maj, da der kan spire nye planter frem efter den første behandling.

Sprøjtning skal ske i tørt og stille vejr og bør udføres, så det kun er bjørnekloplanter der behandles.

Bekæmpelse uden pesticider bør så vidt muligt prioriteres af hensyn til miljø og natur. Anvendelse af pesticider kan påvirke drikkevandskvaliteten, og rester af stoffer kan ophobes i naturens kredsløb. Derudover kan pesticider påvirke andre plante- og dyrearter end dem, der er målet for bekæmpelse.

Kontakt

Hvis du ser eller opdager kæmpe-bjørneklo, må du meget gerne indrapportere det til os via appen: "Svendborg Borgertip".

Hvis du ikke har smartphone, kan du sende os e-mail på: ti@svendborg.dk

Hvis du er i tvivl om, hvorvidt en metode må anvendes på dine arealer, fx i forhold til de særlige forhold om naturbeskyttede områder, braklagte marker eller vandløbsbræmmer er du velkommen til at kontakte Svendborg Kommune, Klima, Natur og Miljø på e-mail: natur@svendborg.dk.

På Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs hjemmeside, kan du finde yderligere information om forebyggelse og bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo.

<https://sgavmst.dk/arter/artsforvaltning/invasive-arter/forebyggelse-og-bekampelse/kaempe-bjoerneblo>.

Årshjul

Periode:	Fokus og handlinger:
Efterår – vinter	<ul style="list-style-type: none">• Kortlæg bestande, deres størrelse og udbredelse• Planlægning af bekæmpelsesmetoder• Udarbejde en bekæmpelsesplan• Beskær krat og beplantning i kendte områder med kæmpe-bjørneklo• Anskaf nødvendige tilladelser, græsningsaftaler, redskaber, beskyttelsesudstyr m.m.
Vækstsæson (tidligt forår – sommer)	<ul style="list-style-type: none">• Etabler græsning, afdæk planter og bekæmp udenfor området• Rodstik planterne mindst 3 gange• Udfør slåning mindst 4 gange• Skærmlap omhyggeligt• Før tilsyn hver 3. uge på området• Juster planer og metoder efter behov
Sensommer – efterår	<ul style="list-style-type: none">• Lav status over bekæmpelsesplan og metoder• Planlæg næste års indsats• Afskær sene skærme inden frøspredning, og afslut græsning• Indberet gerne årets indsats til Svendborg Kommune på: ti@svendborg.dk